

Kronik i Jyllands-Posten 02.11.2017

Undgå ulykkelige anbringelser

Dokumentarprogrammer på tv har vist, hvordan sårbare børn og unge nogle gange er blevet anbragt under horrible og fagligt inkompetente forhold. Det er uhyggeligt, og det bør ikke kunne ske. Som leder af et specialiseret børne- og ungeområde vil jeg gerne bringe mine overvejelser i spil om disse ulykkelige anbringelsessager.

Illustration: Rasmus Sand Høyer

TOVE NEDERGAARD, OMRÅDECHEF FOR SPECIALOMRÅDE BØRN OG UNGE REGION MIDTJYLLAND

Jeg bliver stødt, vred og frustreret over at se de udsendelser, der har været i tv gennem de seneste måneder, eksempelvis dokumentaren "Anbragt i helvede". Det er en udsendelse, der fremstiller udsatte unges liv – både før og efter anbringelser – som det rene helvede.

Som leder af et specialiseret børne- og ungeområde vil jeg gerne i denne kronik forsøge at sætte mine tanker og overvejelser i spil om, hvorfor der indimellem opstår disse ulykkelige sager, og hvordan vi i Specialområde Børn og Unge, Region Midtjylland (SBU), har forsøgt at arbejde fagligt med nye metoder og modeller, som dels understøtter den politiske trend på anbringelsesområdet, dels giver et bud på, hvad det kræver, hvis børn og unge ikke skal opleve disse rædselsfulde og til tider inkompetente anbringelser.

Jeg har arbejdet inden for området gennem mange år og har haft forskellige funktioner – jeg har været pædagog på flere døgninstitutioner, jeg har haft børn i aflastning, jeg har været leder på flere niveauer og på forskellige døgninstitutioner. Jeg tillader mig derfor at hævde, at jeg har et indgående kendskab til systemet. Jeg har oplevet og oplever til stadighed, hvordan den faglige tilgang og menneskesyn ændrer sig. For år tilbage var det mere almindeligt, at der

blev anvendt magt og konsekvenspædagogik over for børn/unge, som blev anbragt. Nogle blev omtalt som "de uanbringelige" eller "uden for pædagogisk rækkevidde". Der blev oprettet flere forskellige projekter, som modtog disse unge, og set i bagklogskabens klare lys var deres tilgang og menneskesyn af en karakter, som fagpersoner i dag ved er helt afsporet.

Mine erfaringer er, at det havde store konsekvenser for de børn og unge, der var anbragt. Nogle blev misforstået og fik derfor ofte forkert pædagogisk behandling. De blev yderligere traumatiserede, og for mange blev muligheden for at få den rette faglige behandling, der kunne have hjulpet dem videre i livet forspildt.

Også for medarbejderne var det et vanvittigt hårdt arbejde, og rigtig mange blev sygemeldt på grund af psykiske skader. Dette er ikke et forsvar for de mennesker, der ikke egner sig til at arbejde med børn og unge, og som vi nogle gange ser dukke op i dokumentarprogrammer i tv.

Tværtimod tænker jeg her på de mange kollegaer, som jeg ved er endt med lange sygemeldinger og efterfølgende afskedigelser, fordi de blev sat til at tage sig af nogle mennesker med voldsomme adfærdsmæssige

problemer uden at være fagligt klædt på til det.

Vi ramte ofte kompetence-loftet og blev magtesløse. Vi var bestemt ikke dårlige mennesker, tværtimod havde vi troen på, at vi kunne hjælpe disse hårdt belastede børn og unge, men vi havde ikke de rette værktøjer, og derfor endte vi ofte med at benytte de metoder, der var forhåndenværende. Ofte dem, vi selv kendte fra egen opdragelse.

De almindelige opdragelsesmetoder, vi havde, er bare ikke hensigtsmæssige, når det drejer sig om børn og unge, som enten har et handicap, eller som er traumatiserede på grund af det miljø, de er opvokset i. Disse børn og unge er ofte traumatiserede efter en opvækst i et miljø, som de fleste mennesker slet ikke kan sætte sig ind i. De er ofte følelsesmæssigt skadede og har derfor ikke forudsætningerne til at indgå i sociale relationer. Samtidig kan det være svært for dem at rumme egne følelser og sætte sig ind i andres. Det har de aldrig lært.

I min organisation har vi gennem de seneste mange år målrettet forsøgt at hæve kompetenceniveauet, så det passer til at håndtere disse børn og unge. Vi har videreuddannet samtlige medarbejdere på alle niveauer og afdelinger. Lige fra natafløserne til afdelingsledere.

Vi har valgt en konflikthåndteringsmetode, som hedder low arousal. Kort beskrevet er det en metode, der er stressreducerende og konfliktnedtrappende, hvor vi hele tiden skal vurdere, hvordan vi bedst kan afstemme krav og struktur over for de børn og unge, der er anbragt.

Rammerne skal ikke være rigide, men de skal skabe forudsigelighed og tryghed på en måde, hvor vi undgår store konflikter og konfrontationer med problemskabende og udadrettet eller selvskadende adfærd.

En del af fagligheden hos medarbejdere hos SBU er evnen til empati. Vi skal kunne læse børnene og så at sige se bag om adfærden. En vigtig del af fagligheden hos SBU er derfor at besidde evnen og kompetencen til at kunne forstå de unges bevæggrunde og se årsagen bag en u hensigtsmæssig adfærd.

Hvor der tidligere primært blev reageret på selve adfærden, fokuserer vi i dag på de bagvedliggende årsager og handler fagligt derudfra.

Med den viden, vi har om børnene og de unge, handler det derfor også om at forebygge. Vi har en vision om, at der slet ikke laves magtanvendelser, og vi vil gå langt og være fagligt kreative for at undgå, at det sker.

Faglighed skal være det panser, som medarbejderen har, for hele tiden at kunne agere professionelt og kunne håndtere og rumme en ofte meget u hensigtsmæssig adfærd.

Vi skal være professionelle fagpersoner, som ikke anvender magt for at ændre en adfærd, men som hele tiden arbejder på at skabe en ramme og et miljø for barnet/den unge, som kompenserer for de skader, som den traumatiserede opvækst har påført.

Ofte skal vi kompensere for udviklingstrin, der ligger helt tilbage til spædbarnsstadiet, og det kan være yderst vanskeligt, hvis man arbejder med en ung teenager eller et barn/ung, som har været udsat for overgreb og derved har tillært sig forskellige overlevelsesstrategier, som er forståelige set i en faglig sammenhæng, men som for andre kan være uforståelige.

Desværre er det ikke unormalt, at unge har tre, fire eller hele fem anbringelser bag sig. Et typisk forløb er måske en netværksanbringelse, en plejefamilie eller to, en institutions- eller opholdsstedsanbringelse,

og når det så indimellem går galt, anbringes de på det specialiserede område i SBU som 15-17-årige. På det tidspunkt kan det imidlertid være meget svært at hjælpe/behandle de unge og give dem hensigtsmæssige strategier, der kan hjælpe dem videre.

Samtidig ved vi, at hver gang, vi flytter et barn/ung, giver vi personen en ny traumatisk oplevelse. Hvis vi udsatte helt almindelige børn og unge for alle de skift gennem en barndom, ville de fleste reagere negativt på det, selv om de har de grundlæggende udviklingsmæssige behov opfyldt. Men når vi udsætter de mest udsatte og sårbare for dette tumultariske liv, forventer vi, at de kan udvikle sig til gode samfundsborgere.

Udover at vi i SBU har valgt konflikthåndteringsmetoden low arousal, har vi også udarbejdet en model, som i samarbejde med kommunerne skal være med til at pege på den rette behandling fra starten. Vi kalder den SBU-modellen.

Ved at sætte massivt ind i en forholdsvis kort periode får vi en udredning, der udpeger, hvor behovet for intervention er. Med superdygtige fagfolk klæder vi samtidig de mennesker på, der efter det korte afklarende forløb i SBU-regi skal have barnet/den unge boende.

Det er bestemt ikke den mindste indgriben fra starten og heller ikke det billigste, men det er et professionelt og specialiseret bud på en model, der skal forhindre, at udsatte og sårbare børn og unge sendes rundt i systemet til mere eller mindre kompetente indsatser.

Ikke at vi kan reparere de massive skader, som en opvækst uden den rette omsorg og gentagne overgreb medfører, men vi kan være med til at finde og lære disse børn og unge nogle strategier, som langt hen ad vejen kompenserer for disse skader.

Det kræver derfor, at barnet/den unge tidligt kommer i et fagligt miljø, og ikke først når vedkommende har været igennem en lang række mere eller mindre heldige anbringelser eller andre indsatser.

Jeg kan have en dyb bekymring for, at de anbringes i ikke faglige professionelle miljøer, hvor man forventer, at et godt hjerte alene kan løse ofte flere års massivt omsorgssvigt.

Samtidig kræver det, at vi ændrer vores tænkning, og vi skal i et samarbejde mellem de tværfaglige instanser finde den rigtige indsats/behandling, så vi rammer rigtigt første gang. Anbringelser skal ikke være i helvede!